

e-ISSN: 2757-6949

Haziran / June 2023/22/1 501-510

DİVAN ŞİİRİNDE MİRÂCİYYE KASİDELERİ -TESPİT VE TAHLİL-, YAZAR REYHAN KELEŞ (İSTANBUL: KİTABEVİ YAYINLARI, 2018), XV+710 S.

Mir'ajıyya Qasidas in Divan Poetry -Detection and Analysis by Reyhan Keleş (İstanbul: Kitabevi Publishing, 2018), XV+710 p.

MEHMET GÖKTAŞ

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye

Associate Prof., Atatürk University, Faculty of Theology, Department of Turkish Islamic Literature, Erzurum, Türkiye

mehmet.goktas@atauni.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-6384-5287>

MAKALE BİLGİSİ / ARTICLE INFORMATION

Makale Türü /Article Types: Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi /Received: 3 Aralık 2023

Kabul Tarihi/Accepted: 5 Mayıs 2023

Yayın Tarihi/Published: 30 Haziran 2023

ATIF/CITE AS:

Göktaş, Mehmet, "Divan Şiirinde Mirâciyye Kasideleri -Tespit ve Tahlil-, yazar Reyhan Keleş (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018), XV+710 s.", *Hitit İlahiyat Dergisi*, (Haziran/June 2023) 22/1, 501-510 <https://doi.org/10.14395/hid.1228973>

Yazar Katkıları: %100

Değerlendirme: Bu makalenin ön incelemesi iki iç hakem (editörler- yayın kurulu üyeleri) içerik incelemesi ise iki dış hakem tarafından çift taraflı kör hakemlik modeliyle incelendi. Benzerlik taraması yapılarak (turnitin) intihal içermediği teyit edildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Etik Bildirim: ilafdergi@hitit.edu.tr <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hid>

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Author Contributions: %100

Review: Single anonymized - Two Internal (Editorial board members) and Double anonymized - Two External Double-blind Peer Review

Ethical Statement It is declared that scientific and ethical principles have been followed.

while conducting and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Complaints: ilafdergi@hitit.edu.tr - <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hid>

Conflicts of Interest The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author(s) acknowledge that they received no external funding to support this research.

Copyright & License Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Reyhan Keleş: Mi'rajiyya Qasidas in Diwan Poetry -Detection and Analysis- (İstanbul: Kitabevi Publishing, 2018), XV+710 p.

Abstract

In this study, we examine the book written by Reyhan Keleş, which is about the mi'raj (works dealing with the ascension of the Prophet Muhammad (PBUH) to the heavens). Mi'rajiyyas are among the religious genres within the scope of Turkish Islamic literature. Although Turkish Islamic literature is a vast field of study, the author restricts her study to diwan poetry (Ottoman Poetry) and eulogy poetry. The subject of mi'raj (ascension) has been written in several types of poetry and even prose works, and the author's focus and investigation on it both as a religious-literary genre and eulogy poetry enables a thorough investigation of the entire topic. The number of its pages adds up to 725, therefore it is rather a comprehensive work, which offers the interested researchers a significant contribution.

Keywords: Turkish Islamic Literature, Book Review, Religious Genres, Mi'rajiyya, Qasida.

Reyhan Keleş: Divan Şiirinde Mi'râciyye Kasideleri -Tespit ve Tahlil- (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018), XV+710 s.

Öz

Bu çalışmada, Türk İslâm edebiyatı kapsamında dinî türler arasında zikredilen mi'râciyyeler üzerine Reyhan Keleş tarafından yazılmış eser incelenmiştir. Türk İslâm edebiyatı geniş bir alan olmakla beraber yazar, çalışmasını divan şiiri ve kaside nazım şekli ile sınırlandırmıştır. Farklı nazım şekilleri ve hatta mensur eserler olarak da yazılan mi'râc mevzuunun hem bir dinî-edebî tür olarak, hem de kaside nazım şekli ile sınırlandırılıp incelenmesi konunun her türlü ayrıntıya yer verebilmesine imkân sağlamıştır. Toplam 725 sayfa olan oldukça kapsamlı bu eserin özellikle konuya ilgi duyan araştırmacılara katkı sunduğu/sunacağı aşikârdır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslâm Edebiyatı, Kitap Kritiği, Dinî Türler, Mirâciyye, Kaside.

Dinî türler özellikle Türklerin İslâm dinine girmeleriyle birlikte edebî eserlerde önemli ölçüde yer almıştır. Dinî türler ve bu türlerle ilgili yapılan çalışmalar güncelliğini ve özgünlüğü her zaman korumuştur. Hz. Peygamber'in hayatından yola çıkarak şair ve edipler farklı adlar altında dinî tür olabilecek malzeme ile edebiyata katkı sunmuşlardır.¹ Nitekim na't, mevlid, hilye, siyer, kırk hadis, hicret-nâme ve mi'râciyye de bu türler arasındadır. Kiriğini yapacağımız Hz. Peygamber'le ilgili edebî türlerden olan mi'râciyyelerle ilgili bu çalışma bu alanın araştırmacılarına zengin katkı sunacak özgün ve orijinal bir çalışmadır.

Kitabın yazarı Doç. Dr. Reyhan Keleş, Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı'nda faaliyet sürdüren, bu alanda akademik düzeyde kitap ve makaleler yazan, bu kitabın da kapsamı dâhilinde olan dinî türler konusunda hicretnâme², ramazâniyye³ ve nasihatnâmeler⁴ üzerine çalışmaları olan bir akademisyendir. Keleş'in, kiriğini yapacağımız mi'râciyye konulu bu çalışmasından başka ayrıca aynı türde farklı iki çalışması daha bulunmaktadır.⁵

Mi'râciyyeler konusunda şimdiye kadar en kapsamlı çalışma hiç kuşkusuz Metin Akar tarafından kaleme alınan *Türk Edebiyatı'nda Manzum Mi'râc-nâmeler* adlı kitaptır.⁶ Bu çalışma genel mahiyette pek çok konu hakkında bilgi verirken, Keleş'in çalışması bir nazım şekli özelinde Hz. Peygamber'in klâsik kaynaklarda okumaya alışık olduğumuz İsrâ ve mi'râc mucizesini, her türlü ayrıntısına varıncaya kadar derinlemesine inceleyerek şairler nazarından mi'râcî okumamıza imkân sağlamıştır. Bu konuda yapılan bir diğer kapsamlı ve önemli çalışma merhum Mehmet Arslan'a aittir. 2019

¹ Şairlerin dinî ve ilmî birikimlerini eserlerine aksettirebildikleri alanlar için bk. Necdet Çağlı, "Dinî ve İlmî Birikimin Divan Şiirindeki İz Düşümleri", *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 50 (2018), 135-159.

² Bahsi geçen çalışma için bk. Reyhan Keleş, "İslâmî Türk Edebiyatı'nda Hicret ve Hicretle İlgili Kavramlar", *Turkish Studies* 11/7 (Spring 2016), 225-246.

³ Bahsi geçen çalışma için bk. Reyhan Keleş, "Divân Şiirinde Ramazan Ayı ile İlgili Kavramlar", *Uluslararası Ramazan Sempozyumu: Ramazan ve Oruç 13-15 Temmuz 2012 Tebliğler* (İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 2015), 371-385.

⁴ İlgili çalışmalar için bk. Reyhan Keleş, "Türk Edebiyatı'nda Nasihat", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 16/44 (2010), 183-209; Reyhan Keleş, "Erzurumlu İbrahim Hakkı Divanı'nda Nasihat", *Bütün Yönleriyle Erzurumlu İbrahim Hakkı Sempozyumu 16-18 Kasım 2011* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 2012) 437-442; M. Hanefi Palabıyık - Reyhan Keleş, "Şeyh Ebû'l-Hasan-i Harakânî'nin Nûru'l-Ulûm Adlı Eserinde Nasihat", *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2014), 21-45.

⁵ İlgili çalışmalar için bk. Reyhan Keleş, "Bosnalı Sâbit'in (ö. 1124/1712) Mi'râciyyesine Hasan Servet'in (ö. 1285/1868) Yazdığı Tahmis", *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 44 (2015), 147-176; Reyhan Keleş, "Riyâzî'nin Mi'râciyyesi: Tanıtım ve Şerh / Riyâzî's Mi'râciyya: Introduction and Explanation", *Atebe Dinî Araştırmalar Dergisi* 1 (Haziran 2019), 9-53.

⁶ Çalışma için bk. Metin Akar, *Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler* (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987).

yılında Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları arasından çıkan iki ciltlik *Manzum Mi'râc-nâme ve Mi'râciyyeler* adlı çalışma⁷ daha çok antoloji mahiyette olup Keleş'in çalışmasından ayrılmaktadır.

Manzum veya mensur mi'râciyyelerin konusu Hz. Peygamber'in mucizelerinden biri olan ve O'nun siyerinde önemli bir yer tutan Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya gelişi, oradan göklere yükselmesi ve akabinde Mescid-i Harâm'a dönüşüdür. Keleş, Divan şiirinde farklı nazım şekilleri ile çokça örneği bulunan mi'râciyyeler içerisinde çalışmasını kaside nazım şekli ile sınırlamıştır. Çalışmaya mi'râciyye kasidelerini tespit ile başlayan Keleş, şairleriyle birlikte bu eserleri tanıtmış, daha sonra bu şiirleri tetkik ederek İslâm tarihi kaynaklarında genel olarak anlatıldığı sıra ile İsrâ, mi'râc ve diğer mefhumlardan oluşan bir tahlil çalışması yapmıştır. Bu çalışma hem akademisyenlere hem de konusu itibariyle genel okuyucu kitlesine hitap etmektedir.

Yazar, akademik bir üslup kullandığı çalışmasının girişini üç alt bölüme ayırmıştır. Burası daha çok İslâm tarihinde İsrâ ve mi'râc bahsini ilgilendiren bilgilerden oluşmaktadır. Keleş, zannımızca çalışmasını şairlerin İsrâ ve mi'râc konularındaki bilgilerini temellendirmek ve bu türde şiir kaleme alırken beslendikleri kaynakları tespit etmek için böyle bir yola başvurmuştur. Girişin birinci bölümü İsrâ ve mi'râcın kavramsal alanını, ikinci bölümü siyer, hadis ve tefsirlerde İsrâ ve mi'râc rivayetlerini, üçüncü bölümü de bir tür olarak mi'râciyyenin tanımını ve İslâmî Türk edebiyatında yazılan manzum, mensur mi'râciyye örneklerini muhtevidir. Burada özellikle edebiyatı ilgilendiren husus üçüncü bölüm olup, Keleş burada manzum mi'râciyyeler ile mensur yazılanları ayrı ayrı incelemiş, manzumeleri de müstakil olarak yazılanlar, mesnevilerde bir bölüm olarak yazılanlar ve farklı nazım şekillerinde divanlarda yer alan mi'râciyyeler şeklinde tespit edip tablolar halinde göstermiştir. Çalışma her ne kadar kaside nazım şekli ile sınırlandırılmış olsa da burada paylaşılan bilgiler bu konuda başka çalışmalar yapacak araştırmacılar için başucu kaynak mahiyetinde önemli bilgileri barındırmaktadır. Bu bölümde Keleş, halk edebiyatı ve aynı zamanda Cumhuriyet dönemi edebiyatında şekil ve vezin bakımından farklılıklar olmasına rağmen mi'râc mevzuunda şiirler yazmış şairleri de zikretmiştir. Nitekim bu malumat mi'râciyyelerin sadece divan şiirinin bir türü olmadığını vurgulaması bakımından da önemlidir.

Yazar, çalışmanın birinci bölümünde tespit ettiği mi'râciyye kasidelerini şekil ve muhteva özellikleri ile tanıtmış ve şairleri hakkında biyografik bilgiler vermiştir. Çalışmada yazma, matbu, kitap ve tezlerden oluşan 585 adet divan

⁷ Çalışma için bk. Mehmet Arslan, *Manzum Mi'râc-nâme ve Mi'râciyyeler 1-2* (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2019).

taranmış, bunların içerisinde 46 şaire ait kaside nazım şekli ile yazılmış 50 mi'râciyye tespit edilmiştir. Kitapta mi'râciyyelerin toplam beyit sayısı 3528 olarak verilmiştir. Özellikle kitabın sonunda verilen ekler bölümünde taranan tüm divanların künyelerine yer verilmiş, ayrıca antolojik manada 50 şiir yer aldıkları eserlerdeki orijinal şekliyle çalışmaya dâhil edilmiştir. Tespit edilen şiirlerden ilkinin yüzyılı XV, son örnek ise XX. yüzyıla aittir. Çalışmada XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar fasılasız mi'râciyye kasidesinin yazıldığı ifade edilmiştir.

Birinci bölüm, kitabın başlığında yer alan tespit kısmına ayrılırken ikinci ve üçüncü bölümler tahlile ayrılmıştır. İkinci bölümde İsrâ ve üçüncü bölümde mi'râc mevzuu ele alınırken sistematizasyonu siyer, hadis ve tefsir kaynaklarında anlatılan sıra ile kurmuştur. Özellikle üçüncü bölümde dikkatimizi mucib olan yer Keleş'in kelimeler, siyer gibi disiplinlerin tartıştığı "mi'râcın gerçek olup olmadığı, kaç defa gerçekleştiği, ruhen mi bedenlen mi olduğu, rü'yetullahın gerçekleşip gerçekleşmediği" gibi hususlara şairlerin neler söylediğine dair verdiği bilgilerdir. Yazar, burada ayrıca mi'râciyye kasidesini yazarken şairin beslendiği kaynaklara da yer vermiş, klâsik manada alışık olduğumuz tahlil denemelerinden ayrı bir çalışma ortaya koymuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünü incelediğimizde Keleş, mi'râciyye türündeki eserlere sadece İsrâ ve mi'râc olayının anlatıldığı eserler olarak bakmamamızı, burada da kültür ve dile kaynaklık edecek çok zengin bir malzemenin varlığını ortaya koymuştur. Örneğin din başlığı altında İsrâ ve mi'râc anlatılarının dışında Allah, melekler, peygamberler, ayet, hadis iktibasları ve telmihleri, sure adları, Arapça, Farsça ifadeler, Hz. Peygamber'in ve diğer peygamberlerin mucizeleri, dört halife ve diğer sahabeler, on iki imam, din düşmanlığı yapmış kişiler, ahiret, cennet, cehennem gibi konular ele alınmış, şairlerin din kültürü ve din dili hakkındaki görüşleri ortaya konmuştur. Tasavvuf başlığı altında bazı şairlerin mutasavvıf olmasından dolayı tasavvufî bazı kavramlara yer vermeleri ve Hz. Peygamber'in urûcunu bu kavramlarla anlatmaları tasavvufî perspektifle mi'râc nasıl yazılının cevabını verir mahiyette olmuştur. Bu bölümde tasavvufî unsurlarla birlikte tasavvufî şahsiyetler de ayrıca dikkat çekmektedir. Tarihî ve efsanevî şahsiyetler ve unsurlara da ayrıca yer verilmiştir. Keleş'in ifadesiyle "Satrancı bulduğuna inanılan Leclac isminden, filozof Aristo'ya kadar nice ismin mi'râc muhtevalı bir şiirde ele alınması bu şiirlerin ne kadar zengin unsurlarla dolu olduğunu göstermeye kâfidir."⁸ Bu bölümde ayrıca Coğrafî mekânlar, renkler, çiçekler ve hayvan adlarına da yer verilmiştir. Kısaca burada dinî kavramlardan tasavvufî unsurlara, hayvanattan nebatata, tarihî ve efsanevî

⁸ Reyhan Keleş, *Divan Şiirinde Mi'râciyye Kasideleri -Tespit ve Tahlil-* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018), 430.

şahıs ve kahramanlardan şehir, ülke adlarına varıncaya kadar her türlü malumata değinilmiştir.

Keleş, yapmış olduğu tespit ve incelemelerden yola çıkarak sonuçta önemli hususların altını çizdiği 14 madde ile çalışmasını tamamlamıştır. Burada dikkati çeken bir husus kaynaklarda Dürrî'ye ait olduğu zannedilen bir mi'râciyyenin aslında kardeşi Feyzî'ye ait olduğu tespitinde bulunulmuş olmasıdır. Bu karışıklığın nedenini Keleş, Feyzî'ye ait olan mi'râciyyenin Dürrî'nin *Divan'*ında bulunmasına bağlamıştır. Sonuçta, Keleş'in özellikle altını çizdiği hususlardan bazıları şunlardır: Mi'râciyye kasideleri genelde hadise gece gerçekleştiği için "gece" ve göğe doğru yükselindiği için gökyüzü tasvirleri ile başlamıştır. Kasidelerde genel olarak İsrâ'nın Hz. Peygamber Ümmü Hânî'nin evinde iken başlatıldığı ifade edilmiştir. Burada Burak'a ayrılan beyitler dikkat çekecek kadar tasvirlerle doludur. Özellikle Burak'ın şekilsel özellikleri, irkilmesi, Hz. Peygamber'i bir müddet üzerine almaması gibi konular siyer ve hadis rivayetlerinde anlatılan üslubun daha süslü ve sanatlı hâlidir. Uzun beyitli kasidelerde Hz. Peygamber'in Burak'a binmesiyle Mescid-i Aksâ'ya gelmesine kadar şahit oldukları olaylar şairler tarafından da ele alınmıştır. Kasidelerin ortak özelliği olarak Mescid-i Aksâ'ya gelişin çok hızlı, bir anda, göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede gerçekleştiği bilgisi söylenebilir. İsrâ hadisesi gerçekleştikten sonra mi'râc rivayetlerine yer verilmiştir. Özellikle uzun kasidelerde Hz. Peygamber'in önce yedi feleği birer birer dolaşması, burada bulunan peygamberlerle görüşmesi, özellikle gezegenlerin kendine has hususiyetlerine yer verilmesi, şairlerin astronomi ilmine de hâkim olduklarını göstermiştir. Sekizinci feleğin burçlar feleği olmasından dolayı bazı şairlerin on iki burcun tamamına yer vermeleri, bu şiirlerde astrolojinin müracaat edilen kaynaklardan olduğunu kanıtlar düzeydedir. Cebrail'in konağı olarak şiirlerde belirtilen Sidre'ye geliş, buradan Cebrail'in daha öteye gidememesi, Hz. Peygamber'in yolculuğuna Refref'le devam etmesi hemen her kasidede ele alınmıştır. Yine kasidelerde Hz. Peygamber'in *kâbe kavseyni ev ednâ* makamına gelişi, Cenâb-ı Allah ile görüşmesi, rü'yetullah, tekellüm, tahiyat gibi mevzular işlenmiş, özellikle ümmetin affedileceğine dair rivayet çokça zikredilmiştir. Yine tekellüm bahsine yer verilen kasidelerde "sır" üzerinde durulmuş ve buna kimsenin aklının ermeyeceği vurgulanmıştır. Kasidelerde bahsedilen genel bir durum da dönüştür. Burada hemfikir olunan nokta Hz. Peygamber'in döndüğünde yatağının hala sıcak oluşudur.

Sonuçta verilen en değerli malumatlardan biri şairin mi'râciyyeyi yazarken beslendiği kaynakların tespitidir. Nitekim Keleş çalışmasında kasideleri uzun olan şairlerin fazla ayrıntıya yer vermelerinden dolayı *Delâil-i Hayrât*, *Me'âricü'n-nübüvve* ve *eş-Şifâ'* gibi eserlerden etkilendiklerini ifade etmiştir.

Kısa kasidelerde ise şairlerin Buhârî ve Müslim'in *Sahih*'leri başta olmak üzere İbn İshak, İbn Hişâm ve İbn Sa'd gibi Hz. Peygamber'in siyerini yazan tabakat sahibi şahsiyetlerin eserlerinden istifade ettiklerini tespit etmiştir.

Çalışmada ekler bölümünde yer alan yazarın tespit aşamasında kullandığı tüm divanların listesi verilmiş olup burası ciddi bir kaynakça bilgisi içermektedir. Bu bölüm çalışmanın ayrıca kaynakçasından bağımsız olarak hazırlanmıştır. Çalışmada müracaat edilen tüm kaynaklara bakıldığında mi'râc konusu kapsamında ele alınan hemen her çalışmaya temel eserlerden güncel çalışmalara varıncaya kadar yer verildiği görülmüştür.

Çalışmanın içeriğinde kasideleri tahlile tabi tutulan şairlerin hayatlarından bahsedilmesi malumun ilamı kabilinden olduğundan zaten kapsamlı olan çalışmayı daha da hacimli hâle getirmiştir. Ayrıca kaside nazım şekli ile sınırlandırılan bu çalışma, günümüzde yazılan mi'râciyye manzumeleriyle bir karşılaştırmaya da yer verse idi tarihten günümüze İsrâ ve miraçla ilgili mantalite değişikliği daha net görülebilirdi. Mi'râciyye kasidelerinin günümüz şairlerine kaynaklığı noktasında da yazar bir değerlendirme yapabilirdi.

Çok büyük bir emek ve gayret mahsulü olan bu çalışma klâsik edebiyat alanında çalışma yapacaklar için başucu sayılabilecek eserlerden biri olmayı hak etmektedir. İsrâ ve miraç olayı ile ilgili kasidelerde geçen kavramların temel İslâmî literatürle karşılaştırılarak ele alınıp tahlile tabi tutulması bu çalışmanın en güçlü yönlerinden birisidir. Ayrıca İsrâ ve miraç olayı ile ilgili yapılan hemen hemen tüm çalışmaların kaynakçada yer alması bu alanda çalışma yapacaklara da büyük kolaylıklar sunmaktadır. Kültür hazinelerimizden ve altı asır boyunca Türk toplumunun duygu ve düşüncesinin şiirsel söylem içinde gerçekleştiği alanlardan olan klâsik edebiyatın anlaşılmasına bu çalışma büyük katkı sunacaktır.

Kaynakça

- Akar, Metin. *Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.
- Arslan, Mehmet. *Manzum Mi'râc-nâme ve Mi'râciyyeler 1-2*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2019.
- Çağıl, Necdet. "Dinî ve İlmî Birikimin Divan Şiirindeki İz Düşümleri". *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 50 (2018), 135-159.
- Keleş, Reyhan. "Türk Edebiyatı'nda Nasihat". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 16/44 (2010), 183-209.
- Keleş, Reyhan. "Erzurumlu İbrahim Hakkı Divanı'nda Nasihat". *Bütün Yönleriyle Erzurumlu İbrahim Hakkı Sempozyumu 16-18 Kasım 2011*. 437-442. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 2012.
- Keleş, Reyhan. "Divân Şiirinde Ramazan Ayı ile İlgili Kavramlar". *Uluslararası Ramazan Sempozyumu: Ramazan ve Oruç 13-15 Temmuz 2012 Tebliğler*. 371-385. İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 2015.
- Keleş, Reyhan. "Bosnalı Sâbit'in (ö. 1124/1712) Mi'râciyesine Hasan Servet'in (ö. 1285/1868) Yazdığı Tahmis". *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 44 (2015), 147-176.
- Keleş, Reyhan. "İslâmî Türk Edebiyatı'nda Hicret ve Hicretle İlgili Kavramlar". *Turkish Studies* 11/7 (Spring 2016), 225-246.
- Keleş, Reyhan. *Divan Şiirinde Mi'râciyye Kasideleri -Tespit ve Tahlil-*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018.
- Keleş, Reyhan. "Riyâzî'nin Mi'râciyyesi: Tanıtım ve Şerh / Riyazi's Mi'râciyya: Introduction and Explanation". *Atebe Dinî Araştırmalar Dergisi* 1 (Haziran 2019), 9-53.
- Palabıyık, M. Hanefi - Keleş, Reyhan. "Şeyh Ebü'l-Hasan-i Harakânî'nin Nûru'l-Ulûm Adlı Eserinde Nasihat". *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2 (2014), 21-45.

